

Nová vláda SR sa vo svojom programovom vyhlásení výrazne prihlásila k dôslednému aplikovaniu princípov otvoreného vládnutia na všetkých úrovniach a vo všetkých orgánoch verejnej moci (str. 6). Rovnako sa programovo verejne zaviazala, že bude pokračovať v aktivitách **Iniciatívy pre otvorené vládnutie**.

Aj Generálna prokuratúra SR sa v celom rozsahu ešte v roku 2018 prihlásila k ideám **Iniciatívy pre otvorené vládnutie** a dlhodobo systematicky pracuje na splnení úloh uvedených pre prokuratúru v *Akčnom pláne Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 - 2019*.

V auguste 2019 generálny prokurátor SR za tým účelom zriadil expertnú pracovnú skupinu, ktorej úlohou je vypracovať návrh novely zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre a zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry participatívnym spôsobom za účasti zástupcov výkonnej moci (Ministerstvo spravodlivosti SR, splnomocnenec vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti), súdnej moci (Súdnej rady SR), tretieho sektora (zástupkyne VIA IURIS), Rady prokuratúry SR a Generálnej prokuratúry SR.

Základný vecný zámer pre prípravu legislatívneho návrhu schválený generálnym prokurátorom SR predstavujú legislatívne úlohy vyplývajúce z *Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017-2019* z časti **4.2 Prokuratúra**:

1. *Vytvoriť legislatívne predpoklady, ktorými sa rozšíri právo odporúčať kandidátov na funkciu generálneho prokurátora.*
2. *Participatívnym spôsobom vypracovať návrh legislatívnych zmien disciplinárnych konaní vo veciach prokurátorov v záujme zvýšenia ich transparentnosti.*
3. *Participatívnym spôsobom vypracovať návrh legislatívnych zmien výberových konaní na funkciu prokurátora a právneho čakatel'a prokuratúry v záujme zvýšenia ich transparentnosti.*

Základnými spoločnými východiskami pre činnosť pracovnej skupiny sú štandardy **Benátskej komisie** (Európska komisia pre demokraciu prostredníctvom práva založená v roku 1990 ako poradný orgán Rady Európy v ústavnoprávnych otázkach) prijaté pre prokuratúru, **Odporúčanie Rec (2000)19 Výboru ministrov Rady Európy** o postavení prokuratúry v systéme trestného súdnictva, no predovšetkým profesionalita, rozvaha, vzájomný rešpekt a slušnosť.

Všetkým členom pracovnej skupiny ide o rovnaký cieľ - o efektívne a otvorené fungovanie Slovenskej republiky ako právneho štátu založeného na rovnováhe mocí a systéme vzájomných brzd a rovnováh medzi zákonodarnou, výkonnou a súdnou mocou.

Dôležitým prínosom pre činnosť pracovnej skupiny sú aj skúsenosti expertov z medzinárodných odborných podujatí, na ktorých sa analyzujú progresívne systémové zmeny a skúsenosti štátov týkajúce sa fungovania prokuratúry ako orgánu štátnej žaloby a dozoru nad zákonnosťou výkonu verejnej správy, ktorých cieľom je podporiť nezávislosť prokuratúry od výkonnej moci s funkčnou autonómiou prokurátorov pri vybavovaní konkrétnych vecí.

Pracovná skupina bola vytvorená z odborníkov zaoberajúcich sa problematikou postavenia prokuratúry v právnom systéme Slovenskej republiky s prierezovým zastúpením orgánov výkonnej moci, orgánov súdnej moci, orgánov prokuratúry a tretieho sektora.

Do pracovnej skupiny generálny prokurátor SR vymenoval týchto odborníkov:

1. Mgr. Eva Kukanová, riaditeľka odboru legislatívy a ústavného práva GP SR - predsedníčka pracovnej skupiny

2. JUDr. Vladimíra Klimentová, námestníčka generálneho prokurátora pre netrestný úsek
3. JUDr. Míriam Hrapková, riaditeľka osobného úradu GP SR
4. JUDr. Radovan Kajaba, PhD., riaditeľ trestného odboru GP SR
5. JUDr. Terézia Triznová, zástupkyňa riaditeľky osobného úradu GP SR
6. JUDr. Miroslava Štefková, vedúca oddelenia osobného úradu GP SR
7. JUDr. Peter Sepeši, prokurátor odboru legislatívy a ústavného práva GP SR
8. JUDr. Stanislav Jakubčík, podpredseda Rady prokurátorov SR
9. Mgr. Pavol Žilinčík, člen Súdnej rady SR
10. JUDr. Juraj Palúš, generálny riaditeľ sekcie legislatívy MS SR
11. JUDr. Andrea Ščevíková, referát všeobecnej legislatívy MS SR
12. Mgr. Kristína Babiaková, právnička VIA IURIS o. z.
13. JUDr. Eva Kováčechová, právnička VIA IURIS o. z.
14. Mgr. Martin Giertl, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Najdôležitejšou časťou návrhu zákona, ktorej pracovná skupina venovala najväčšiu pozornosť i najviac času, je návrh zmeny pravidiel navrhovania a voľby kandidátov na funkciu generálneho prokurátora.

Navrhované zmeny spočívajú v podstatnom rozšírení subjektov, ktoré budú oprávnené navrhnúť kandidáta na generálneho prokurátora na rozsah podobný ako je pri navrhovaní kandidátov na sudcov ústavného súdu.

V pracovnej skupine bolo konsenzom prijaté východisko, že generálnym prokurátorom, ale aj špeciálnym prokurátorom by mal byť kariérny prokurátor s potrebnou odbornosťou, praxou a autoritou, ktorý bude apolitický. Najlepšie vedomosti o prokurátoroch, ktorí by boli schopní odborne i manažérsky viesť rezort prokuratúry a sú aj rešpektovanými autoritami majú samotní prokurátori. S cieľom ponúknuť do Národnej rady SR takýchto kandidátov z radov prokurátorov sa navrhuje, aby troch kandidátov na funkciu generálneho prokurátora predložila Národnej rade SR samotná prokurátorská obec na základe výsledkov volieb prokurátorov na zhromaždeniach prokurátorov.

Pracovná skupina sa zamerala aj na proces voľby generálneho prokurátora z organizačného aj časového hľadiska tak, aby boli určené primerané lehoty na dôstojný priebeh jednotlivých fáz celého procesu od vyhlásenia voľby generálneho prokurátora predsedom Národnej rady SR cez voľby kandidátov na zhromaždeniach prokurátorov, navrhnutie kandidátov oprávnenými subjektmi (poslanci Národnej rady SR, Rada prokurátorov SR, generálny prokurátor, predseda ústavného súdu, predseda Súdnej rady SR na základe uznesenia Súdnej rady SR, verejný ochranca práv a vedecké inštitúcie pôsobiace v oblasti práva), overenie splnenia podmienok kandidátmi, vypočutie navrhnutých kandidátov v ústavnoprávnom výbore, voľby v Národnej rade SR až po vymenovanie generálneho prokurátora prezidentom SR.

Na dnešnom piatom rokovaní pracovnej skupiny boli prerokované pripomienky už k piatej verzii paragrafového znenia legislatívneho návrhu novely zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre a zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry.

Pracovná skupina poverila predsedníčku pracovnej skupiny, aby po dopracovaní legislatívneho materiálu v zmysle výsledkov dnešného rokovania pracovnej skupiny predložila čo najskôr legislatívny návrh generálnemu prokurátorovi ako zriaďovateľovi pracovnej skupiny a požiadala ho, aby v prípade schválenia predloženého materiálu využil

svoju kompetenciu podľa § 14 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre a predložil návrh zákona do riadneho legislatívneho procesu.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania prebehne o návrhu legislatívnych zmien zásadného charakteru z pohľadu fungovania právneho systému SR celospoločenská odborná verejná a zrejme aj politická diskusia, ktorej výsledok by mal byť determinujúci pre obsah materiálu, ktorý bude predložený do ďalšieho legislatívneho procesu.

Generálna prokuratúra SR je presvedčená o tom, že legislatívne zmeny týkajúce sa fungovania prokuratúry je potrebné pripravovať starostlivo a dlhodobo za účasti expertov, nie politicky motivovanými poslaneckými návrhmi predkladanými v období volebnej kampane. Podnety a návrhy na zmenu fungovania systému prokuratúry SR od poslancov, prípadne od politických strán je potrebné najskôr dôsledne odborne otestovať a podrobiť verejnej odbornej diskusii. Zároveň pripomíname, že podľa § 2 ods. 1 zákona o tvorbe právnych predpisov *„Cieľom tvorby právnych predpisov je pripraviť za účasti verejnosti taký právny predpis, ktorý sa stane funkčnou súčasťou vyváženého, prehľadného a stabilného právneho poriadku Slovenskej republiky zlučiteľného s právom Európskej únie a medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky.“*

Generálna prokuratúra SR zastáva a dlhodobo prezentuje názor, že pre to, aby tento základný zákonom ustanovený cieľ tvorby právnych predpisov mohol byť dosiahnutý, je potrebné, aby sa na príprave návrhov právnych predpisov závažnej povahy podieľali experti dotknutých orgánov a záujmových skupín, vrátane tretieho sektora, aby o nich prebiehala odborná diskusia, pričom následne je nevyhnutné vypracované legislatívne návrhy prerokovať v riadnom medzirezortnom pripomienkovom konaní.

Do Národnej rady SR bol predložený 18.5.2020 (parlamentná tlač 108) návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Juraja ŠELIGU, Alojza BARÁNIKA, Ondreja DOSTÁLA, Petry HAJŠELOVEJ a Milana VETRÁKA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Predmetom tohto poslaneckého návrhu je zmena pravidiel voľby generálneho prokurátora. Tento návrh bol vypracovaný bez akejkoľvek verejnej diskusie i bez zapojenia prokuratúry v rozpore s princípom spolupráce štátnych orgánov, ktorý je odporúčaný v správe Benátskej komisie (časť E bod 35) pre proces voľby generálneho prokurátora.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že dôsledkom absencie dôslednej analýzy a odbornej diskusie pri príprave návrhu skupiny poslancov je prezentovanie argumentácie príkladmi zo zahraničia, ktorá je nepresná a ani nezohľadňuje špecifiká organizácie prokuratúry, právnej kultúry či systému trestnej spravodlivosti v jednotlivých členských štátoch.

Legislatívny návrh, ktorý pripravila expertná pracovná skupina Generálnej prokuratúry SR participatívnym spôsobom na základe vecnej diskusie, rovnako obsahuje návrh na zmenu pravidiel voľby generálneho prokurátora - iný ako je v poslaneckom návrhu.

Generálna prokuratúra preto vyzýva poslancov Národnej rady SR, aby venovali pozornosť vecnej stránke, faktom a argumentom a diskusii o nich, a nie politickým alebo osobným ambíciám a cieľom, a nepodliehali nepodloženým či zavádzajúcim účelovým tvrdeniam nezodpovedných politikov.

Diskutujme o tom, ktorý z legislatívnych návrhov viac vyhovuje požiadavke, aby postavenie orgánov prokuratúry a generálneho prokurátora v právnom systéme bolo stabilné a nezávislé od aktuálnych politických zmien (správa Benátskej komisie časť E bod 37).